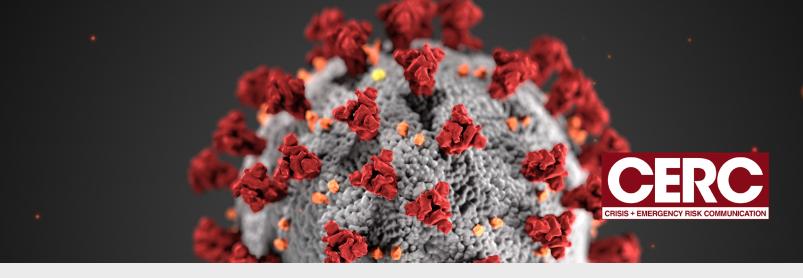

CERC(တါဆဲးကျိုးဆဲးကျဘဉ်ပားတါဆါနားေီးဂါ့ဂ်ီးအူတါလီးဘဉ်ယိဉ်) ဖဲတါဆါဘဉ်ကူဘဉ်က်ရာလီးသားကတိါ

- ၁. မှ်ပျအဆိကတာ် ရးလီးတဂ်ုဂ်ာက်ကိုဘဉ်ထွဲတါဆါဘဉ်ကူဘဉ်က် ရးလီးအသးအဂုံအချ ကတာ်တသုစ်အသုံ့နှဉ်ကမှါတာ်လာအပတှာ်စားတာ်ဆါ ရးလီးသး, ဒိသဒာဒီးမရာလီးတာ်ဆူးတာ်ဆါဒီးတာ်သံတာ်ပျာ်သုံ့နှဉ်လီး. ညီနုံးပြုတိုးနိုဉ်ယာ်တာဂ်ုဂ်လာအနာ်ဟူဘဉ်ဝဲအခိဉ်ထံးတဘိုစ်အကဲထိဉ်သး သတူကလာ်အခါ, လာတာ်နှဉ်အယိတာဂ်ုတ်ကျိုးလာအဝဲသှဉ်ဒီးနှာ်ဘဉ်ဝဲ အဆိကတာ်ကဘဉ်မှာ်ဝဲစဲဆူဉ်ချ မာစားအပူးသုပုဘဉ်တဖဉ်အအိဉ်နှဉ်လီး.
  - ပမ့်ကသေ့ဉ်ညါတာ်ဂော်ကျိုလာတာ်ဆါရးလီးသႏအင်္ဂၢခင်္ဂလိ မဲ့တမ့်ာ တာ်ဆါမနူးတခါလဉ်အင်္ဂၢခင်္ဂလိဉ်, ရးလီးတာ်င်္ဂာနီဂ်ီနီဂ်လာအအိဉ်တ ဖဉ်တက္နာ်, တာ်အံးမာစားနားလာတာ်ပခဲ့ခဲ့တာ်င်္ဂာတာကျိုးတမ့်ာတတိဆူညါ တဖဉ်အင်္ဂါသန္နာ်လီး.
  - ရးလီးတဂ်္ဂာ်တာ်ကြိုးဘဉ်ထွဲတာ်ဆါပနီဉ်ဒီးအတာ်ဆါပနီဉ်တဖဉ်, မတဂၤလာအလီးဘဉ်ယိဉ်လာအကဘဉ်ကုဝ်ဒဉ်တာ်ဆါ, တာ်ကူစါယါ ဘျဲဒီးတာ်ကွာ်ထွဲလိဉ်သးအကျဲတဖဉ်, ဒီးတာ်ဆာကတိာ်လာတာ်ဘဉ် လဲးထံဉ်လိဉ်ကသံဉ်သရဉ်အခါနှဉ်တက္နာ.
- မှ်ာတာ်အမှာ်အတီ ရာလီးတာ်က်တာ်ကြီးမှာ်မှာ်တိတိလာအလီးနာ်တဖဉ် တကာ့်၊ တာ်က်တာ်ကြီးတဖဉ်ကြားပဉ်မဟုာ်ဒီးတာ်လာပျာသူနညါ အီးလံတဖဉ်, တာ်လာပျာတသူနညါအီးဒီးဘာဉ်တဖဉ်, ဒီးတာ် က်တာ်ကြိုလာအဘဉ်တာ်မှာထံဉ်သူနညါအါထိဉ်လာအက်တဖဉ်.
  - ကမျာ်ဆူဉ်ချွ တာ်ကစီဉ်တဖဉ်နီးတာ်ကူစါယါဘျါအတာနဲဉ်ကျွဲကဘဉ် လူးပိဉ်မ်းထွဲ လိဉ်သးတခါစုဉ်စုဉ် အနိ ့ကသံဉ်သရဉ်မှာ်တတုဂ်လိဉ် ပုံးဆါတဂ်းနှဉ် နီးကသံဉ်ကသိမှာ်တလာတပုံးဝဲလာပုံးဆါနားအင်္ဂိ နှဉ်, ကမျာ်ဆူဉ်ချွ ဝဲးကျိုးတဖဉ်တကြားဟုဉ်သဆဉ်ပုံးတဂ်းနှဉ်လာထံဉ် ကသံဉ်သရဉ်ဘဉ်နှဉ်လီး
  - သမံသမီးတါဂ့်၊တာကြိုးအမ့ါအတီလ၊တာဂ့်ါဘဉ်ထွဲအပျာသ့ပျာဘဉ် ထိဘိတက္၊ တါကစီဉ်ကမဉ်မှါအိုဉ်ထိဉ်တဘျီနှဉ်ကနားကဲထိဉ်တာါ အလုါအလါလ၊အဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးတာသဲ့ ဒီးခုးဟားဂိုးတာနော်ဘဉ်ထွဲ တာကစီဉ်ခါဆူညါတဖဉ်သံ့နှဉ်လီး
- ၃. မှါတ်လပျနှာ်အီးသု တါအုဉ်သးလာအတီအလိုး, ချူးဆာချူး ကတိုး, အိုခ်င်းတါက်ဘဉ်ထွဲတဖဉ်နှဉ်ဟုဉ်သဆဉ်ထိုဉ်ကမျာ်လာက နာ်နတါက်တါကျိုင်းတါနဲဉ်ကျဲတဖဉ်နှဉ်လီး ယုသ္ဉညါနာ်ပါတါကို တာကျိုပဲနမ့ာ်တသုဉ်ညါတစ်းဆာလီးတာလီးဆဲးဘဉ်အခါ, မသတီး တာဒီးပူးသူပူးဘဉ်လာအကြုးအဘဉ်ဒ်သီးကနှုံဘဉ်တစ်းဆာတက္နာ်.
  - တဘဉ်အာဉ်လီးဆိတ်၊ဂ်ုတ်၊ကိုးလာအတလီးတံ၊်ငံးတဖဉ် င်အမှါ
    တာနီးလီးကသံဉ်ဆဲးဒီသအတာ်ဆါ, မှတမှာ
    တာ်ကူစါယါဘျါအဂ်ိုးနှဉ်ကသံဉ်ဖီအိဉ်လံအဂ်ုတဖဉ်.
  - ကသံဉ်သရဉ်တဖဉ်ကြားဟ်ဖျါထိဉ်အသးလာတာ်ရၤလီးတာ်က စိဉ်အမူးနီးမူးလာပုၤကမျာ်အကျါတဖဉ်ဒ်သိုးကစ်းဆာတာ်ကူစါယါဘျါ အတာ်သံကွာ်တဖဉ်အဂ်ိုး

- ၄. အိုဂ်င်္စီးတါဇိသျဉ်ဇိသး–တာ်ဆါရာလီးအသးနှဉ်စုးအိုင်ထိုင်တာပြုံး တာဖုးင်စားတာ်တာဝဲစဉ်တန်းငီးတန်းတာအိုင်မှုသုနှဉ်လီးေတာ် သူ့ဉ်ညါနာ်၏စုံး မဲ့တမှာ တာ်ဆါသတုာ်ကလာတဖဉ်နှဉ်စုးကဲထိုင် တာ်သးစုနိုင်းတာ်သူင်္ဂကိုသေးဂီးအါထိုင်နှဉ်လီးေစနဟ္နာ်ကူဉ်ဟုဉ် ဖးတာ်အဆာကတာနှင့် နဘဉ်ယုထံဉ်သူဉ်ညါနာ်၏ပုံးအတာ်တုာ်ဘဉ် ခိဉ်ဘဉ်င်းတာ်လာအဘဉ်ကွာ်ဆာဉ်မာ်တဖဉ်နှဉ် ကဖျာလာနဟ် ကဲအတာ်ထံဉ်နှဉ်လီးမေး
  - အဒိ delebriefing(တ)ဟုဉ်တ)ကစီဉ်ဖုဉ်စီလ၊အယံး) ဘဉ်ထွဲ ခိဉ်ရိဉ်ဘါရုးစ် ၂၀၁၉ တ)ဆါ အကတိုန္ဉာ်စံး ဆာဝဲဒဉ်လ၊— "တ)အိဉ်လီးဆီသႏန္ဉဉ်မှုတ)မှးတော်တာ တန့် မးတံာ်တာသႏှ နီးနားကဲထိဉ်တ)ပူးတ)ဖုံးနှဉ်လီး လီးဆီနော်တ)ဖဲတ)အိဉ်လီးဆီလိဉ်သႏအဂ္ဂါအကျိုးဘဉ် သက်ုလိဉ်သႏနီးတ)ဆုံးတ)ဆါအသိသန္တာလိုဒီးလ၊အ အိဉ်နီးတ)ပော်ပနှိုတ်နော်တ)က်ုကျိုးသူဉ်သူဉ်နှဉ်လီး"
- ၅. **ၾအို် ထို် တက်ပူးတါဂဲး** စတါဆါဘဉ်က်တါသံ့ရးလီးသးကတိါနှဉ်, ကမျာ်နှါပါဝဲလ၊တာ်ဟူးတါဂဲးဒီးတါဒီသဒးတါဆါမ့ာ်တာလာအကါဒီဉ် ကတာ်တမံးလ၊တာ်ပတုဉ်တာ်ဆါရာလီးသးအင်္ဂါနှဉ်လီး.
  - ဟုဉ်တာ်ကစီဉ်လာတာ်နာ်ပာ်ဘဉ်အီးညီ, ဖုဉ်, ဒီးတာ်တိုးနိုဉ်ဘဉ် အီးညီ အဒိ, "ပော်ယာ်ကိဉ်ပူဖဲကူးအခါ"
- 6. **အိဉ်ဒီးတါဟ်ကဲတာ်** စတါကတိလာါ်းပျင်္ဂါစါဘါစါအခါနှဉ်, တါကတိုင်္ဂ လာအိဉ်ဒီးတါဟ်ကဲနှဉ်မ့်၊တါလာအရုဒိဉ်လီးဆီတမံးနှဉ်လီး. တါကတိုလာ အိဉ်ဒီးတါဟ်ကဲနှဉ်သူးထီထိဉ်တါဖံးသကိုးမာသကိုးတါဒီးတါရုလိုာသးဘူး ဘူးတ်ါတ်၊အိဉ်ဒီးတါနာ်၊တါလိုာသးနှဉ်လီး. ဒီကနဉ်တါဂင်္ဂါဒီးတါအစာတစဉ် လာပျာကများဒီးဟိဉ်ကစီးခိဉ်တစဉ်ဟ်စျထိဉ်လာတာသူဉ်ဆူဉ်သႏဂံုအပူး.
  - ယုထံဉ်သှဉ်ညါနာ်ဖာကများအတာနာ်ဘဉ်ထွဲတာဆုံးတာ်လ နီး တာ်ဟူးတာဂ်ာဘဉ်ထွဲတာ်ဆူးတာ်ဆါအကလုာ်ကလုာ်, နီးမာသ ကိုးတာနီးပုံးတစာတဖဉ်နသိုးကမာဘဉ်လိုာကုံးတာနီသူဉ်ဟ်သး နီးသုံးထိထိဉ်တာနာ်ဖာ်.
  - တဘဉ်မာကတာ်၊ ကွဲဘ်တာ်ပျံးနီးတာ် ဘဉ်ယိဉ်တဖဉ်တဂ္ဂာ. ဟ့ဉ်တာ်ခွဲး
     တာ်ယာ်လာပျာကကတ်းဘဉ်တာ်နီးသံကွာ်ဘဉ်အတာ်သံကွာ်တဖဉ်
     တက္နာ့်.

CERC in an Infectious Disease Outbreak

- Be First: Quickly sharing information about a
  disease outbreak can help stop the spread of disease,
  and prevent and reduce illness and even death.
  People often remember the first information they hear
  in an emergency, so the first information they receive
  should come from health experts.
  - Even if the cause of the outbreak or specific disease is unknown, share facts that are available.
     This can help you stay ahead of possible rumors.
  - Share information about the signs and symptoms of disease, who is at risk, treatment and care options, and when to seek medical care.
- 2. **Be Right:** Accuracy establishes credibility. Information should include what is known, what is not known, and what is being done to fill in the information gaps.
  - Public health messages and medical guidance must complement each other. For example, public health officials should not widely encourage people to go to the doctors if doctors are turning people away and running out of medicine for critically ill people.
  - Always fact check with subject-matter experts.
     One incorrect message can cause harmful behaviors and may result in people losing trust in future messages.
- Be Credible: Honesty, timeliness, and scientific evidence encourage the public to trust your information and guidance. Acknowledge when you do not have enough information to answer a question and then work with the appropriate experts to get an answer.
  - Do not make promises about anything that is not yet certain, such as distribution of vaccines or medications without confirmed availability.
  - Clinicians should be present at press or community events to answer medical questions.

- 4. **Express Empathy:** Disease outbreaks can cause fear and disrupt daily lives. Lesser-known or emerging diseases cause more uncertainty and anxiety. Acknowledging what people are feeling and their challenges shows that you are considering their perspectives when you give recommendations.
  - For example, during a telebriefing for the coronavirus disease 2019 response: "Being quarantined can be disruptive, frustrating, and feel scary. Especially when the reason for quarantine is exposure to a new disease for which there may be limited information."
- Promote Action: In an infectious disease outbreak, public understanding of and action on disease prevention is key to stopping the spread.
  - Keep action messages simple, short, and easy to remember, like "cover your cough."
  - Promote action messages in different ways to make sure they reach those with disabilities, limited English proficiency, and varying access to information.
- Show Respect: Respectful communication is particularly important when people feel vulnerable. Respectful communication promotes cooperation and rapport. Actively listen to the issues and solutions brought up by local communities and local leadership.
  - Acknowledge different cultural beliefs and practices about diseases, and work with communities to adapt behaviors and promote understanding.
  - Do not dismiss fears or concerns. Give people a chance to talk and ask questions.

